

- A** tat & occupat superiores regiones aliarum rerum quæ acres & leues fiunt instar *. At si pituita est contentum huiusmodi, cur in quotidiana & quartana, & in alijs etiam morbis, vbi pituita multa est, initio morbi non apparent contenta? An quod vniuersa massa illa humorum frigidiore crassioreque humore abundans non potest vinci & concoqui, vt excrementa appareant, quæ post concoctionem relinquuntur? nutriuntur enim, dum talis est humor, male partes illæ, & ex tenuiore duntaxat portione, vnde excrementa non resultant crassa, sed veluti congelata manet pituita: postea vero perseverante coctione & naturæ actione, obedientior fit vniuersus humor, illoque nutrirî incipit corpus: ita tamen, ut omnes humores æqualiter qui inter se commixti sunt, assimilari nequeant à partibus, exanguibus quales sunt venæ, quo tempore contenta iam incipiunt in urina apparere, quæ quoniam nondum planè concocta sunt, ideo eam crassitudinem quam inducit concoctio, non statim accipiunt. Propterea nubecula primo fit: postea uero procedente coctione & aucta crassitiæ enzorema euadit quod continetur: postea uero hypostasis euadit & fit, iam properante ad finem coctione. Quæ prorsus absoluta, perseverante actione caloris, terrena portio exuberat, & iam non innatat contentum in suprema aut media regione, sed ad fundum uergit ut res grauior. Sed quid dicemus de contentis, quæ in morbis ita habent ut primo appareat sedimentum, postea enzorema, deinde nubecula, & rursus fit enzorema, & postea sedimentum? Est autem huius rei ratio, quod natura in illis morbis onerata a multitudine crassorum humorum, symptomaticè expellant. Itaque tunc crassa materia suo pondere ad fundum labitur, postea uero natura exonerata a multitudine incipit fundere concretam eam materiam quæ tenuior redditur & magis aerea, atque ita superiora petit: finita autem fusione ad mediocrem consistentiam redigitur, quo facto concoqui incipit & rursus incrassari, unde rursus descendit. Incipit ergo a nubecula contentum, deinde procedit ad sedimentum: quoniam scilicet natura materiam habet aptam ad concoctionem & multo spiritu adhuc plenam, cuius ratione attollitur, nec copiosa ita est ut cogatur expellere prius quam concoquere. Aliquando uero incipit a sedimento: quod re uera sedimentum non est, sed crassamentum quoddam potius, aut si sedimentum uocare uolumus, uerum certè & laudabile non est, quod enim est laudabile, per concoctionem fit, nec omnino hæret fundo uasis urinarij, sed circa fundum natat. Fit autem illud, quoniam expulsionem prius quam coctionem natura utitur: uerum non semper sedimentum mutatur in nubeculam, nec nubecula perpetuo fit sedimentum. Nam crassa aliquando est adeo materia, ut nulla fusione & alteratione tantam leuitatem accipere possit, ut supremam urinæ partem petat. Sic aliquando adeo tenuis pituita est & cum bile mixta, ut nunquam tantam crassitudinem recipere ualeat ut sedimentum fiat. Quod in tertianis non exquisitis uidemus, sed non admodum pituitosis: in quibus perfecta concoctio & salus contingit cum sola nubecula aut enzoremate absque sedimento. Primum igitur quæ sit materia horum contentorum, & vbi ea gignatur primo, & vbi postea separetur, & quomodo misceatur cum vrina, & in quibus sanis & ægris gignatur, quomodo præterea inter se mutantur, abundè dictum est. Sequitur vt horum contentorum differentiarum causas explicemus.

D

De causis differentiarum contentorum in Vrina. Cap. XIX.

I V N T, vt diximus, in alijs crassiora, in alijs tenuiora, in alijs copiosiora & maiora, in alijs uero minora. Fiunt autem crassiora ex pituita crassiore & naturæ imbecillitate quæ nequit extenuare talem materiam. Quoniam uero ab initio tenuis est pituita & tenuia contenta; crassiora fiunt ex naturæ robore, quæ aereas & aquosas partes potest consumere & per ulteriorem coctionem crassitiem inducere. Quod si tenuia manent contenta quæ prius talia erant, aut pariter crassa manent quæ ab initio crassa apparuerunt; arguunt imbecillitatem naturæ quæ nequit tenuia incrassare, & crassa concretaque fundere & extenuare. Ergo hæc est communis ratio, quod ea contenta quæ perseverant qualia ab initio apparuerunt, materiam ostendant talem, nempe crassam vel tenuem, & naturæ imbecillitatem. Vbi enim valida est, necesse est vt agendo faciat mutationem. Quod si mutatio contingit; materiam obedientiam & naturæ robur declarant. Porro multum fit contentum quando plurima gignitur pituita, & natura valida est quæ potest illam alterare, separare, miscere. Propterea in quartanis febribus & quotidianis ueris, etsi multa est pituita, tamen quia illa frigida est admodum, deficiente scilicet bile, pauca fiunt sedimenta, donec diuturnitate calor materiam vicerit, tunc enim multa fiunt. In tertianis uero notis, quia calor ab initio est acris, etsi pituita abundat, tamen ea facile calefit, separatur, & miscetur postea cum vrina. Quod si parcior gignitur pituita ob victum moderatum, & naturæ robur; maiora, mediocria, & minora in sanis, & in morbis quæ materiam sumunt ex sanis corporibus contenta fiunt, ad materiam & roboris naturæ proportionem. Fiunt autem contenta hæc alba per concoctionem & assimilationem. Etenim venarum & arteriarum tunicae albæ sunt, quo fit vt quum ipsa concoctio assimilatione fiat, vel assimilatio fit, merito alba reddantur quæ ab ipsis concoquuntur:

*Crassamentum
mutat. & crassum
mutat.*